

Forslag til samarbejde omkring materialevalg

På Biblioteksledermødet blev det i januar måned besluttet at nedsætte en gruppe, der skulle komme med et forslag til et mere kvalificeret og effektivt materialevalg i Region Hovedstaden.

Gruppen fik følgende kommissorium:

Gruppen skal komme med forslag til et mere kvalificeret og effektivt materialevalg i region Hovedstaden. Ønsket er, dels at sikre en mere optimal anvendelse af regionens kompetencer på materialevalgsområdet, og dels at minimere de interne arbejdsgange i forhold til materialevalget, så det bliver muligt at kanalisere flere ressourcer til brugerbetjening.

Formålet er helt konkret, at gruppen skal udarbejde udkast til en (eller flere) model(ler) for, hvordan 3-5 af regionens biblioteker kan samarbejde omkring et fælles materialevalg.

Der udvælges emneområder, som er omfattet af samarbejdet. En model kunne eksempelvis være, at bibliotek A køber film til bibliotekerne B, C, D og E, og at bibliotek B køber billedbøger til bibliotekerne A, C, D og E. En tredje model kunne være, at bibliotek A køber alt materiale til bibliotekerne B, C, D og E.

Udover udarbejdelse af modeludkast, skal gruppen også beskrive prisstruktur og procedurer, ligesom modellerne skal kunne håndtere, at bibliotekerne har forskellige bibliotekssystemer. Samtidig skal der i modeludkastene tages højde for, at der skal kunne vises undervejsposter, så det er muligt at se materiale, der er undervejs i baserne.

Gruppen fremlægger et forslag på Biblioteksledermødet til september/oktober 2009

Gruppen har bestået af Tine Vind, Ballerup, Anne Marie Brems, Glostrup, Sys Sigurd, Hillerød og Pia Hansen, Gentofte. Konsulent Jeanne Nørreskov Krarup, Gentofte, har deltaget som proceskonsulent.

Gruppen har holdt 3 møder, heraf 1 møde med deltagelse af medarbejdere med indkøbs- og it-mæssig indsigt.

Forslag til mulige modeller

Arbejdsgruppen indstiller tre modeller til drøftelse: En lille model, en stor model og en sammensat model

Lille model:

Den lille model tager udgangspunkt i, at regionens biblioteker deler sig op i mindre grupper/celler/cirkler som køber ind til hinanden.

Modellen lægger op til, at det er 4-5 biblioteker af nogenlunde samme størrelse, som vælger at samarbejde om materialevalg, da det er gruppens opfattelse, at bibliotekets størrelse er et parameter i relation til et effektivt og kvalificeret materialevalg. Det er ulige nemmere at købe ind til et bibliotek, der ligner ens eget bibliotek end til et bibliotek, der udlånmæssigt er dobbelt så stort. I den forbindelse anses forskellige materialeprofiler ikke som en hindring for et materialevalgssamarbejde, da indkøberne på hver deres felt vil have et overblik og kendskab til materialerne inden for det udvalgte område, og derfor vil kunne håndtere forskellige profiler; og netop på baggrund af det store materialekendskab kunne foretage et kvalificeret materialevalg, der matcher de enkelte bibliotekers profiler.

Modellen kan også tænkes som et samarbejde mellem nabobiblioteker/biblioteker, der i forvejen samarbejder om andre områder.

Kommissoriet nævner et eksempel med samarbejde omkring billedbøger, men det er arbejdsgruppens opfattelse, at de udvalgte materialeområder skal have en vis størrelse, for at samarbejdet ikke skal drukne i budgetmæssig administration. Eksempelvis kunne områderne være: Børnebøger, Voksenbøger, Musik, Film og Spil, Udenlandsk litteratur.

Mht. betaling i den Lille model, kan det aftales, at det, bibliotekerne imellem, går lige op, i den forstand at bibliotekerne løser tilsvarende opgaver for hinanden. Alternativt kan der aftales at det indkøbende bibliotek aflønnes med 15% af det beløb, der er aftalt at købe ind for.

Eksempel 1. Tre biblioteker med nogenlunde samme størrelse aftaler et fælles materialevalg, hvor de deler materialetyperne mellem sig. Bibliotek A køber børnematerialer til Bibliotek B og C. Bibliotek B køber voksenmaterialer til bibliotek A og C, og bibliotek C køber musik til bibliotek A og B. Ved budgetårets start aftales hvor mange penge bibliotek A har til at købe børnematerialer til bibliotek B og C.....

Bibliotekerne betaler ikke hinanden for varetagelsen af indkøbet.

Eksempel 2. Tre biblioteker af nogenlunde samme størrelse indgår en aftale om, at bibliotek A indkøber alt materiale til bibliotek B og C. Ved budgetårets start aftales hvor mange penge bibliotek A har til at købe materialer til bibliotek B og C.

Bibliotekerne B og C betaler bibliotek A 15% af den aftalte indkøbssum for at varetage materialevalget.

Stor model:

Denne model, som falder udenfor kommissoriet indebærer, at et stort bibliotek påtager sig rolle som indkøber for

- alt materiale til hele regionen
- alt materiale for et antal biblioteker.

Ved budgetårets start aftales budgetbeløb for de deltagende biblioteker.

De deltagende biblioteker betaler det indkøbende bibliotek 15% af den aftalte indkøbssum for at varetage materialevalget.

Sammensat model:

Den sammensatte model indeholder komponenter fra både den Lille model og den Store model.

I den store model kan hele regionen gå sammen om et udvalgt materialeområde – som eksempelvis film og spil – og indkøbe disse centralt ved det bibliotek i regionen, som har den største ekspertise inden for det udvalgte området.

Samtidig med dette kan de af regionens biblioteker, som ønsker at få det fulde udbytte af modellen, gå sammen i mindre grupper/celler/cirkler. I disse grupper deles bibliotekerne om indkøb af det resterende materiale.

Gruppens anbefalinger.

Formålet med materialevalgssamarbejdet er en effektivisering af det arbejde, der i dag foregår parallelt og nærmest simultant i samtlige af regionens biblioteker samt fortsat at have fokus på kvaliteten af materialevalget.

Effektivisering.

Nedenstående er et tænkt eksempel, da tidsforbruget til materialevalg varierer i de enkelte biblioteker.

Bibliotek A, B og C bruger hver 3 timer om ugen til indkøb af voksenmaterialer = 9 timer i alt.

Ved et materialevalg, hvor bibliotek A indkøber voksenmaterialer til bibliotek B og C vil bibliotek A anslået bruge 4 timer til materialevalg.

De deltagende biblioteker vil ikke være så sårbare i forhold til materialevalg og ferie og sygdom, idet det ansvarshavende bibliotek skal organisere sig, så der altid vil være en backup på det område, som biblioteket er ansvarlig for. Derfor vil det for nogle

biblioteker betyde en hurtigere købsrytme og materialevalget vil altid blive foretaget rettidigt i forhold til aktualitet, frister m.m.

Kvalitet

Drøftelsen og eventuel udmøntning af et eller flere af forslagene har ikke haft et besparelsesmæssigt sigte. Hensigten har været, at materialevalget i regionens biblioteker fortsat skal være af høj kvalitet, hvor Bibliotekslovens krav om ligestilling af materialerne også efterleves i udvælgelsesprocessen, og at et samarbejde omkring materialevalget kan frigøre ressourcer til formidling af materialerne. I forbindelse med materialevalgssamarbejdet vil de indkøbende biblioteker fastholde og udvikle en særlig indsigt og ekspertise i de pågældende materialeområder og materialetyper – en ekspertise, som det kan være vanskeligt at oparbejde i alle biblioteker.

Faglig viden om de materialer, som bibliotekerne formidler til brugerne, vil være et område der skal arbejdes med fremover.

Derfor foreslår arbejdsgruppen, at der i forlængelse af et eventuelt samarbejde omkring materialevalg samtidig indgås en aftale om formidlingsmøder for de biblioteker der indgår i et materialevalgssamarbejde.

Valg af form for formidlingsmøder hænger tæt sammen med valg af model, og disse møder vil efterfølgende skulle beskrives nærmere.

Hvis der, efter drøftelsen på Biblioteksledermødet d. 6. november, 2009 er biblioteker, der ønsker at etablere et samarbejde omkring materialevalg, foreslår arbejdsgruppen, at centralbiblioteket tilbyder proceshjælp til iværksættelse af samarbejdet og til at opsamle, beskrive og videreformidle de indhøstede erfaringer.

Forudsætninger

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at det vil lette samarbejdet, hvis følgende forudsætninger er opfyldt:

- De biblioteker, der vælger at samarbejde om den Lille model, skal være nogenlunde lige store
- De deltagende biblioteker skal benytte samme bibliotekssystem
Der findes pt. ikke noget standardiseret format til dataudveksling mellem to forskellige bibliotekssystemer. Det vil dog være muligt ved hjælp af Matilda, at importere/eksportere data til og fra eksempelvis Axiell. En sådan integration vil være forbundet med udviklingsomkostninger.
- De biblioteker, der vælger at samarbejde, skal blive enige om at benytte de samme særopstillinger
- Det skal være muligt for alle biblioteker i de konkrete samarbejder at se undervejsposter

- Det er en fordel, hvis de deltagende biblioteker har samme leverandører – men det kan godt lade sig gøre at samarbejde, selvom man har forskellige leverandører.
- Det er vigtigt, at der samarbejdes om forholdsvis store materialeområder i forhold til at opnå størst mulig gevinst ved samarbejdet
- Det er vigtigt, at både de faglige fordele og stordriftsfordelene ved et samarbejde ikke "ædes op" af nye besværlige og ressourcekrævende procedurer

Tine Vind
Annemarie Brems
Sys Sigurd
Pia Hansen